

07214015 számú Szikvízgyártó megnevezésű szakképesítés megszerzésére irányuló szakmai képzéseket megalapozó programkövetelmény

1. A programkövetelmény, illetve az ennek alapján szervezhető szakmai képzés

- 1.1 Megnevezése: Szikvízgyártó
- 1.2 Ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
- 1.3 Besorolása a képzési területek egységes osztályozási rendszere (KEOR) szerinti kód alapján: 0721 Élelmiszergyártás

2. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerzhető szakképesítés

- 2.1 Megnevezése:
- 2.2 Szintjének besorolása
 - 2.2.1 Az Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerint: 4
 - 2.2.2 A Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerint: 4
 - 2.2.3 A Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

3. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerzhető szakképesítés és az azzal betölthető munkakör vagy végezhető tevékenység kapcsolata, összefüggése:

- 3.1 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerzhető szakképesítéshez szükséges kompetenciákkal szakmajegyzékben szereplő szakma körébe vonható munkaterület, tevékenység vagy munkakör magasabb szinten gyakorolható, vagy a szakmai képzés szakmajegyzékben szereplő szakma képzési és kimeneti követelményeiben meg nem határozott speciális szakmai ismeretek és szakmai készségek megszerzésére irányul.
- 3.2 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerzhető szakképesítés jogszabályban meghatározott képesítési követelmény munkakör betöltéséhez vagy tevékenység folytatásához.

4. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerzhető szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása:

A Szikvízgyártó munkája során ellátja egy szikvízüzem rá bízott feladatait, vagy akár saját szikvízüzemet vezet. Részt vesz a szikvíz előállítás előkészítő, termelési- és befejező folyamataiban. Gondoskodik a szikvíz előállításához szükséges alapanyagok és csomagolóanyagok napi termeléshez szükséges mennyiségéről, biztonságos felhasználásáról, tárolásáról. Szikvíz gyártásához szükséges gépeket kezel, minőségbiztosításhoz kapcsolódó dokumentációt vezet. Alapanyagot, csomagolóanyagot, készterméket vizsgál, minősít, ellenőriz. Figyel a biztonságos munkavégzésre, betartva a higiéniai, munka-, tűz és környezetvédelmi előírásokat.

Jó kapcsolatot tart fent a beszállítókkal, megrendelőkkel, hatóságokkal. Nyitott az innovációra, technológiákra, szakmai trendekre. Szakmai tudását folyamatosan fejleszti, nyitott és együttműködő munkatársaival, döntései megalapozottak.

5. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítéshez szükséges képzési tartalom szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatti állása:

5.1 Szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatt áll:

5.1.1 Az oltalom típusának megjelölése: -

5.1.2 Nyilvántartó hatóság: -

5.1.3 Azonosító vagy nyilvántartásba vételi száma: -

6. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti feltételek:

6.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

6.2 Szakmai előképzettség: -

6.3 Egészségügyi alkalmassági követelmény: szükségességek

6.4 Szakmai gyakorlat területe és időtartama: -

7. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés elvégzéséhez szükséges foglalkozások minimális és maximális óraszám (Amennyiben a programkövetelmény modulszerű felépítésű, a minimális óraszám a modulonként meghatározott minimális, a maximális óraszám a modulonként meghatározott maximális óraszámok összege):

7.1 Minimális óraszám: 120

7.2 Maximális óraszám: 180

8. A szakmai követelmények leírása:

8.1 Nem modulszerű felépítés esetén:

Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
Megrendeli, átveszi, ellenőrzi és szakszerűen tárolja a szikvíz előállításához szükséges alapanyagokat, csomagolóanyagokat.	Ismeri a szikvízgyártáshoz szükséges alapanyagok (víz, szén-dioxid), valamint a csomagolóanyagok jellemzőit, tulajdonságait, minőségi követelményeit.	Belátja az alapanyagok, csomagolóanyagok szakszerű és biztonságos kezelésének fontosságát, mely döntő jelentőségű a késztermékre nézve. A beszállítókkal jó kapcsolatot tart fent.	Önállóan vagy a termelésvezetővel együtt döntenek az alapanyagok, csomagolóanyagok felhasználásáról.

Elvégzi az alapanyagok vizsgálatát, minősítését, tárolását.	Ismeri az alapanyag vizsgálatok, minősítések módszereit, menetét.	Törekszik az alapos megfigyelésre, a vizsgálatok körültekintő lefolytatására, a higiénikus munkavégzésre.	Mérlegeli és megítéli a kapott eredményeket, ennek tükrében dönt a felhasználhatóságukról.
Vízkezelést végez, magabiztosan kezeli és üzemelteti a szűrő berendezéseket.	Ismeri a vízkezelési eljárásokat, a vízkezelő berendezéseket, UV, aktív szén, mechanikus szűrés, vastalanító, stb. gépek működését és karbantartását.	Tisztában van a felhasznált víz jelentőségével. Törekszik a víz felhasználásának leggazdaságosabb módjára.	Környezettudatos szemléletével felelősségteljesen dönt a víz felhasználásának lehetőségeiről.
Vízhűtést, szaturálást végez és ellenőriz. Magabiztosan kezeli az automata és a manuális gépeket, önállóan be tudja állítani a működéshez szükséges paramétereket.	Ismeri a hűtés, tárolás szaturálás műveleteit, technológiáit, a hozzá tartozó gépek (állóhengeres fekvőhengeres, centrifugál, dugattyús szivattyús gépeket) felépítését, működését. Tisztában van az ellenőrzésre kerülő paraméterekkel.	Figyelembe veszi a folyamatos ellenőrzések eredményeit és a mért paramétereket, ennek ismeretében szakszerűen hajtja végre a műveleteket, szükség esetén pedig időben beavatkozik a folyamatokba.	Felelősségteljesen végzi a hűtés, szaturálás műveleteit, szükség esetén dönt a felmerülő problémák során a beavatkozás módjáról, lehetőségeiről
Szén-dioxid lefejtést végez.	Ismeri a szén-dioxid lefejtésének módjait (palack, hálózat, tartály), a reduktorok működését, biztonsági szelepek működését és kezelését.	Tudása alapján hatékonyan és biztonságosan hajtja végre a műveleteket.	Felelősséget vállal az általa elvégzett műveletekért.
Töltést, palackozást végez, működteti, ellenőrzi az automata, és kézi gépeket.	Ismeri a töltés, palackozás műveleteit, fázisait, automata és kézi gépeit, berendezéseit.	Törekszik a műveletek szakszerű, hatékony és higiénikus elvégzésével a vásárlók számára minőségileg kifogástalan termék előállítására.	Önállóan hajtja végre a műveleteket és dönt, illetve avatkozik be a folyamatokba, hogy a lehető legjobb minőségű készterméket kapja.
Előkészítő műveleteket végez.	Ismeri a mosás, fertőtlenítés folyamatait, gépeit, eszközeit, a felhasználható tisztító-, fertőtlenítőszerket.	Elkötelezett az élelmiszerbiztonság iránt és fontosnak tartja a termékei iránti vevői bizalom megőrzését.	Munkája során felelősséget érez a higiénikus környezet fenntartása és a minőségbiztosítási irányelvek betartása iránt
Befejező műveleteket végez	Ismeri a gyűjtőcsomagolás célját, módjait, a címkézés műveletét, előírásait. A késztermék szakszerű tárolásának körülményeit. A kiszállításra vonatkozó előírásokat.	Elkötelezett az élelmiszerbiztonság iránt és fontosnak tartja a termékei iránti vevői bizalom megőrzését.	Munkája során felelősséget érez a higiénikus környezet fenntartása és a minőségbiztosítási irányelvek betartása iránt.

Szakszerűen üzemelteti a technológiához szükséges gépeket, berendezéseket. Gondoskodik a gépek, berendezések tisztításáról, fertőtlenítéséről.	Ismeri a szikvíz előállításához használt gépek, berendezések működését, a tisztítás, fertőtlenítés jelentőségét.	Körültekintően jár el a gépek, berendezések üzemeltetésénél, a tisztítási-, fertőtlenítési folyamatoknál, betartva a higiéniai és biztonsági előírásokat, szem előtt tartva saját és munkatársai biztonságát.	Felelősségteljesen használja a gépeket, berendezéseket, a felhasznált tisztító-, fertőtlenítőszerket, szükség esetén dönt az üzemeltetés során felmerülő problémák esetében a beavatkozás módjáról, lehetőségeiről.
Gondoskodik a keletkező hulladékok szakszerű kezeléséről.	Ismeri a szakszerű hulladékkezelés módjait.	Tisztában van a környezetvédelem jelentőségével, ezért törekszik a lehető legkisebb ökológiai lábnyom elérésére.	Környezettudatos szemlélettel igyekszik a leghatékonyabb döntéseket meghozni vagy a döntésekben részt venni.
A vonatkozó munka-, tűz-, környezetvédelmi, higiéniai előírásokat maradéktalanul betartja.	Ismeri a szikvíz előállításához kapcsolódó munka-, tűz-, környezetvédelmi, higiéniai előírásokat.	Szem előtt tartja az előírások betartásának jelentőségét, melyet munkatársaitól is maradéktalanul elvár.	Munkáját felelősségteljesen végzi.
Részt vesz a napi termelési és adminisztrációs feladatokban.	Ismeri a hatékony napi termeléshez szükséges munkamenetet, az élelmiszeripari üzemek kötelező és elvárt minőségbiztosítási előírásait, szikvízgyártáshoz kapcsolódó szabványokat, dokumentációs kötelezettségét.	Átlátja a szikvízgyártás folyamatát, ami alapján a napi termeléshez szükséges feladatokat hatékonyan tudja végezni.	Korrekt döntéseket hoz a napi munkaszervezést illetően, melyet empatikusan kommunikál.

8.2 A szakmai képzés megszervezhető kizárólag távoktatásban: igen/nem

9. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerelhető szakképesítés társadalmi-gazdasági hasznosíthatóságának bemutatása (munkaerő-piaci relevanciája):

A szikvíz 2013 óta szerepel a Hungarikumok Gyűjtemény – Magyar Értéktárban.

A különlegességnek számító szénsavas szódavíz Jedlik Ányos, a természetbúvár bencés szerzetes készítette először 1826-ban Magyarországon, és az első szikvízgyártó üzemet is ő hozta létre 1841-ben Pest-Budán. Kiváló szomjoltónak bizonyult, akár magában fogyasztva vagy borral kiegészítve, így a XIX. századi millenniumi ünnepek pompájában is helyt kapott a szódavíz, mint a kor újdonsága.

A szikvíz előállításának technológiája, gépei, berendezései jelentős fejlődésen mentek keresztül, mely hozzáértést, szakértelmet igényel. Napjainkban az egyetlen palackozott vízféleség, melynek környezetvédelmi szempontból a lehető legkisebb az ökológiai lábnyoma, hiszen a töltéshez szükséges csomagolóanyagokat annyiszor lehet újra felhasználni, míg a biztonságos és higiénikus előállítást nem veszélyezteti.

A szikvíz népszerűségét bizonyítja, hogy számos formában – szörpként, fröccsként, limonádék alapanyagaként vagy más alkoholos itallal kiegészítve – fogyasztható gyerekkortól felnőttkorig.

10. A képesítő vizsga megszervezéséhez szükséges feltételek és a képesítő vizsga vizsgatevékenységeinek részletes leírása:

10.1 A képesítő vizsgára bocsátás feltétele:

A szakmai képzés követelményeinek igazolásáról a képző intézmény által kiállított tanúsítvány.

Egyéb feltételek:

10.2 Írásbeli vizsga

10.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: szikvízgyártás technológiai és gépészeti ismeretek

10.2.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása: a vizsgázó egy komplex feladatalapot old meg, mely technológiai, gépészeti valamint munka-, tűz-, környezetvédelem, higiénia ismeretek feladatokat tartalmaz, az alábbi megoszlásban

- tesztkérdések szikvíz előállításához kapcsolódóan (pl. egyszerű választás, többszörös választás, igaz-hamis, párosítás, mondat kiegészítés, stb.) 40 %
- szikvízgyártás gépeiről vagy berendezéseiről sematikus rajz készítése vagy egy megadott ábrán a gépelemek megnevezése és a működés leírása 30 %
- tesztkérdések a munka-, tűz-, környezetvédelem, higiénia ismeretek témakörökből (pl. egyszerű választás, többszörös választás, igaz-hamis, párosítás, mondatkiegészítés, stb.) 30 %

10.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

10.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 20 %

10.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: a javítás megoldási útmutató alapján történik. Az összes pontszám (100 pont) %-os aránya megegyezik a vizsgatevékenység leírásánál megadott %-os értékekkel.

10.2.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 51 %-át elérte.

10.3 Projektfeladat

10.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: szikvízgyártás bemutatása, szóbeli beszélgetés a szikvízgyártás folyamatáról

10.3.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása: a szikvízgyártás meghatározott részfeladatainak végrehajtása, a művelet ellenőrzése. A vizsgázó a rendelkezésre álló anyagokat, eszközöket, gépeket és berendezéseket felügyelettel használhatja. A vizsgázó a vizsgabizottság által feltett szakmai kérdésekre válaszol, melynek időtartama maximum 10 perc.

10.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 30 perc

10.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 80%

10.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- meghatározott művelet(ek) végrehajtása 40 %
- művelet(ek) ellenőrzésének elvégzése 30 %
- szakmai beszélgetés 30 %

10.3.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 60 %-át elérte.

10.4 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

- A vizsgabizottság ellenőrzési feladatokat ellátó tagja (1 fő), valamint a mérési és az értékelési feladatokat ellátó tagjai (2 fő): a hatályos jogszabályok rendelkezései szerint kerül kijelölésre, azonban fontos, hogy a vizsgabizottság legalább az egyik tagja 5 éves szikvízgyártó szakmai gyakorlattal, szikvízgyártó szakképesítéssel / szakképzettséggel rendelkezzen.

- A vizsga lebonyolításának helyszínén rendelkezésre kell állnia olyan személynek, aki a gépek, berendezések biztonságos kezelését és a higiéniai előírások betartását felügyeli.

10.5 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Olyan helyszín, amelynek infrastruktúrája garantálja a vizsgához szükséges feltételeket, és biztosítja a nyugodt vizsgázás és vizsgáztatás feltételeit. A gyakorlati rész tekintetében: a szikvízgyártó szakmának megfelelő üzem, eszközök és feltételek biztosítása. A tárgyi feltételek köre bővíthető, ha a gyakorlati tételek tartalma ezt megkívánja, azonban minimum az üzemnek rendelkezni kell az alábbiakkal:

- Előkészítő gépek: a víz kezeléséhez, szűréshez, szén-dioxid lefejtéséhez
- Göngyölegmosó, tisztító gépek
- Tároló napi víztartály, szén-dioxid palackok, hálózati rendszerek
- Szaturáló gépek állóhengeres, fekvőhengeres, dugattyús és centrifugál szivattyús
- Töltő, palackozó gépek automata és manuális
- Címkéző-, dátumozógépek
- Biztonságtechnikai berendezések, munka-, tűz-, környezetvédelmi berendezések, eszközök, tisztító-, fertőtlenítő eszközök
- Csomagolóanyagok (palackok, rekeszek, ballonok)
- Szétszedhető modellek és robbantott ábrák: fejek, csaptelep, reduktor, felvezető csap, manométer, palackok
- Laboratóriumi eszközök: nyomásmérés, hőmérő, pH mérő, szárazanyag tartalom-, valamint ásványi anyag meghatározására alkalmas eszközök, +-szén-dioxid táblázat

10.6 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: –

10.7 A képesítő vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

Projektfeladathoz használható: –

10.8 A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: –

11. A szakmai képzés megszervezéséhez kapcsolódó különös, egyedi, speciális feltételek
